

การถอดบทเรียนแนวทางปฏิบัติที่ดีของพี่เลี้ยงในการขับเคลื่อนชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามต้นแบบ NRRU

LESSON LEARNED IN THE BEST PRACTICES OF MENTOR FOR MOTIVATION OF PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY BY NRRU MODEL

สุวัฒน์ ผาบัจันดา¹

SUWAT PABCHANDA

บทคัดย่อ

ในปี 2019 โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประชาสามัคคี โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) โรงเรียนปากช่อง 2 โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดีผดุงวิทยา” และ โรงเรียนพงษ์ศิริวิทยา ได้รับเงินอุดหนุนกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากคุรุสภา มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย และ บริษัทเชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด โดยมีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นสถาบันทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาได้เข้าร่วมกิจกรรม PLC นี้ในฐานะคณะทำงานกำกับติดตาม และ ประเมินผล จากการถอดบทเรียนได้แนวปฏิบัติที่ดีในการทำหน้าที่พี่เลี้ยง เรียกว่า NRRU model โดย N คือ Navigator เป็นผู้ชี้แนะความรู้และการดำเนินกิจกรรม PLC ส่วน R ตัวแรกคือ Reflector เป็นผู้สะท้อนแผนการจัดการเรียนรู้ และ ผลการสังเกตการสอนอย่างสุนทรียสนทนา ส่วน R ตัวที่สองคือ Relaxer เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำช่วยให้ครูผ่อนคลายและมีบรรยากาศความสุขในการทำงานและเรียนรู้ สุดท้ายคือ U คือ Upgrader เป็นผู้ที่ยกระดับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและผู้เรียนได้โดยผ่านการปรับความรู้ของพี่เลี้ยงให้ทันสมัย

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คุรุสภา พี่เลี้ยง

Abstract

In 2019, five schools in Nakhon Ratchasima province, namely Prachasamakkee School, Municipal Five School (Pa Chitta Samakkhi Temple), Pak Chong Two School, Sikhio "Sawat Phadung Witthaya" School and Pongsiri Witthaya School have been granted the Professional Learning Community (PLC) activity funding by the Teacher's council of Thailand (Khurusapha), Kenan Foundation Asia, and Chevron Thailand Exploration and Production Limited. The Faculty of Science and Technology, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

which is a locally educational institution in Nakhon Ratchasima province, also attended this PLCs activity as a team for assessment, monitoring, and evaluation. From lesson learned, the best practice that could be used as a guideline for mentor was “NRRU” model. Where N is a navigator who guides knowledge and process activities for PLC, the first R is a reflector who reflects and advises learning management plan and results obtained from teaching observations by dialogue, the second R is a relaxer who recommends to help teacher to relax and be happy in working and learning environment, and finally, U is an upgrader who elevates learning management of teachers and learners through modernization of their knowledge.

Keyword: Professional Learning Community, Khurusapha, Mentor

บทนำ

การพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพ มนุษย์ที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาคน ตลอด ช่วงชีวิต คนไทยที่มีคุณธรรม มีวินัย เคารพกฎหมาย มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สร้างสุขภาวะที่ดี และ ความอยู่ดีมีสุข (สำนักงานนโยบายและแผนการ อุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) มีความจำเป็นในการปรับพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการปฏิบัติการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Vescio, Ross, & Adams, 2008) รวมทั้งการพัฒนาครูให้สามารถออกแบบและ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ & พเยาว์ ยินดีสุข, 2558) เพื่อให้ผู้เรียนมีความใฝ่ เรียนรู้สู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ตามวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 ถึง 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (Professional Learning Communities , PLC) เป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคล โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Laor, Morakot, Suwat, & Kanitha, 2562) โดยคุรุสภา ได้เสนอการใช้องค์ความรู้ 5 องค์ประกอบตาม แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) การแลกเปลี่ยนคุณค่าและ มาตรฐานร่วมกัน (Share value and norm) 2) การเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน (Focus on Student Learning) 3) การร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) 4) การเยี่ยมชั้นเรียนและผู้เชี่ยวชาญแนะนำ (Classroom visit and Expert Advice) 5) การ สะท้อนโดยสุนทรียสนทนา (Reflection Dialogue) มีกระบวนการดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอนหลักดังนี้ 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติการสอน (การ จัดการเรียนรู้) และการเยี่ยมชั้นเรียน (Do) และ 3) การสะท้อนผลอย่างสุนทรียะ (See and Reflect) จำนวนอย่างน้อย 3 วงรอบ (หอสมุดคุรุสภา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2020)

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ศรุธสภา ร่วมกับมูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย, 2019) และบริษัท เซฟรอน ประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด (บริษัท เซฟรอน ประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด, 2020) ให้เงินอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) แก่เครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูแบบบุคลากรทางการศึกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีเครือข่ายฯ ที่ได้รับเงินอุดหนุนฯ จำนวน 98 เครือข่าย จำแนกตามระดับเครือข่าย ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ เครือข่ายระดับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา จำนวน 46 เครือข่าย หน่วยงานทางการศึกษา จำนวน 49 เครือข่าย และกลุ่มสมาชิกวิชาชีพครู จำนวน 3 เครือข่าย ตามประกาศดังกล่าวมีเครือข่ายระดับผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด 5 เครือข่าย (ศรุธสภา, 2562) ได้แก่ โรงเรียนประชาสามัคคี โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) โรงเรียนปากช่อง 2 โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดีผดุงวิทยา” และโรงเรียนพงษ์ศิริวิทยา โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ ผาบัจันดา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2562) เป็นคณะทำงานกำกับ ติดตาม และประเมินผลกิจกรรมดังกล่าวของทั้ง 5 เครือข่าย การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ตั้งแต่เดือนกันยายน และสิ้นสุดเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ภายหลังการลงพื้นที่ของคณะทำงานฯ ในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ของแต่ละทีม ตั้งแต่ขั้นตอนประชุมวางแผน (Plan) ปฏิบัติการสอน (Do) และประชุมสะท้อนคิด (See) รวม 29 วัน

สามารถถอดบทเรียนจากการทำงานคณะทำงานฯ ในบทบาทพี่เลี้ยงที่ประสบผลสำเร็จในการขับเคลื่อนกิจกรรม PLC ได้เป็นแนวปฏิบัติที่ดี เรียกว่า NRRU model ซึ่งรายละเอียดของแนวปฏิบัติที่ดีของพี่เลี้ยงตามต้นแบบ NRRU นี้ได้นำเสนอในบทความวิจัยนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อถอดบทเรียนแนวปฏิบัติที่ดีของพี่เลี้ยงในฐานะคณะทำงานกำกับติดตาม และประเมินผลเครือข่าย 5 โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาที่ได้รับเงินอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของศรุธสภา

วิธีการวิจัย

การดำเนินกิจกรรมของคณะทำงานฯ ในการทำหน้าที่พี่เลี้ยงช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรม PLC มีขั้นตอน ดังนี้

1. คณะทำงานฯ ได้ออกแบบและร่างแนวการปฏิบัติของพี่เลี้ยงในการทำงานร่วมกับสมาชิกครูในทีม PLC 35 ทีม ของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา 5 โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนฯ ได้แก่ โรงเรียนประชาสามัคคี โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) โรงเรียนปากช่อง 2 โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดีผดุงวิทยา” และโรงเรียนพงษ์ศิริวิทยา

2. คณะทำงานฯ ทดลองใช้ร่างแนวปฏิบัติของพี่เลี้ยงตามแบบ NRRU model ในช่วงเดือนกันยายน ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ.2562 รวมวันลงพื้นที่ 29 วันในการทำงานในโรงเรียนเป้าหมาย

3. เก็บข้อมูลโดยการสังเกตและสัมภาษณ์
ครูนักเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับจากการ
เข้าร่วมกิจกรรม PLC

4. รวบรวมข้อมูลทั้งจากการสังเกต การ
สัมภาษณ์และรายงานฉบับสมบูรณ์ผลการดำเนิน
กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของแต่ละ
โรงเรียน นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และถอด
บทเรียนจากผลการใช้ NRRU model

5. ประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่พี่เลี้ยง
ภายหลังการลงพื้นที่ของคณะทำงานฯ เสร็จสิ้นโดย
ใช้แบบประเมินความพึงพอใจให้ครูทั้ง 5 เครือข่าย
ในโรงเรียนที่รับเงินอุดหนุนฯ เป็นผู้ตอบแบบ
ประเมินความพึงพอใจตามรูปแบบการให้คะแนน 5
ระดับ จากนั้นนำค่าคะแนนผลการประเมินในแต่ละ
ประเด็นมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยกับ
เกณฑ์ประเมินระดับความพึงพอใจพิจารณาจากช่วง
คะแนนเฉลี่ย ดังนี้ช่วงคะแนน 4.51 – 5.00 ระดับ
มากที่สุด, ช่วงคะแนน 3.51 – 4.50 ระดับมาก, ช่วง
คะแนน 2.51 – 3.50 ระดับปานกลาง, ช่วงคะแนน
1.51 – 2.50 ระดับน้อย และช่วงคะแนน 1.00 –
1.50 ระดับน้อยที่สุด

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัยนี้ประกอบด้วย
ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ ผาจันทร์
ดา เป็นพี่เลี้ยงในการขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพของเครือข่าย 5 โรงเรียน
ได้รับเงินอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประจำปี 2562

2. สมาชิกครูในทีม PLC 35 ทีม ครู 259 คน
และนักเรียน 2,376 คน ของเครือข่ายในจังหวัด
นครราชสีมา 5 โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนฯ ได้แก่
โรงเรียนประชาสามัคคี โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่า
จิตตสามัคคี) โรงเรียนปากช่อง 2 โรงเรียนสีคิ้ว
“สวัสดิ์ผดุงวิทยา” และโรงเรียนพงษ์ศิริวิทยา

ผลการวิจัย

แนวปฏิบัติที่ดีของการทำงานในฐานะพี่
เลี้ยงในการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จ
ที่ถอดบทเรียนได้เรียกว่า NRRU model ต้นแบบ
นี้เป็นการทำหน้าที่พี่เลี้ยง ดังนี้ N คือ Navigator
เป็นผู้ชี้นำความรู้และการดำเนินกิจกรรม PLC
ส่วน R ตัวแรกคือ Reflector เป็นผู้สะท้อน
แผนการจัดการเรียนรู้และผลการสังเกตการสอน
อย่างสุนทรีย์สนทนา ส่วน R ตัวที่สองคือ Relaxer
เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำช่วยให้ครูผ่อนคลายและมี
บรรยากาศความสุขในการทำงานและเรียนรู้
สุดท้ายคือ U คือ Upgrader เป็นผู้ที่ยกระดับการ
จัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและผู้เรียนได้โดยผ่าน
การปรับความรู้ของพี่เลี้ยงให้ทันสมัย แต่ละ
บทบาทหน้าที่ของพี่เลี้ยงในการขับเคลื่อนกิจกรรม
พัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ให้ประสบผลสำเร็จตาม NRRU model มี
รายละเอียดแนวทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

พี่เลี้ยงทำหน้าที่เป็นผู้นำทาง (Navigator)
จำเป็นต้องมีความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการ
ดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
(PLC) รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ PLC
มาตรฐานวิชาชีพครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)
และการขอเลื่อนวิทยฐานะครูตามเกณฑ์

ว.21/2560 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.), 2560) พี่เลี้ยงสามารถอธิบายได้อย่างถ่องแท้และการสื่อสารทำให้ครูเข้าใจได้ง่าย พี่เลี้ยงควรสามารถแนะนำแนวทางการถอดบทเรียนเมื่อการดำเนินกิจกรรมของแต่ละทีม PLC ครบ 3 วงรอบเรียบร้อย และแนะนำสถานศึกษาให้มีความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยนำเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ทราบถึงประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรม PLC ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางบวกที่เกิดขึ้นทั้งในครูและนักเรียน และแนวทางการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบของผู้อำนวยการศึกษาร่วมกับสมาชิกทีม PLC

พี่เลี้ยงทำหน้าที่เป็นผู้สะท้อน (Reflector) ที่ดีในการให้คำแนะนำอย่างสุนทรียสนทนากับสมาชิกในทีม PLC ตั้งแต่ขั้นตอนการค้นหาปัญหา ผู้เรียนที่จำเป็นต้องการพัฒนาเร่งด่วน การประชุมวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ การประชุมสะท้อนคิดผลการสังเกตการสอน และการประชุมถอดบทเรียน การทำหน้าที่พี่เลี้ยงในบทบาทการเป็นผู้สะท้อนที่ดีควรนำเสนอความคิดเห็นในส่วนพฤติกรรมของผู้เรียนมากกว่าพฤติกรรมของครูทั้งในที่ประชุมวิพากษ์แผน (พฤติกรรมนักเรียนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างไรเมื่อออกแบบแผนการสอนในรูปแบบนี้) และที่ประชุมสะท้อนผลการสังเกตชั้นเรียน (พฤติกรรมนักเรียนที่เกิดขึ้นอย่างไรในแต่ละช่วงเวลาการสอนโดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ประกอบการนำเสนอ) ในระหว่างการประชุมสะท้อนผลการสังเกตการสอนของครูต้นแบบในช่วงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผลการ

สังเกตการสอนว่าเห็นสิ่งที่จะเป็นแนวปฏิบัติที่ดีนั้น พี่เลี้ยงควรใช้คำพูดเชิงบวกในการสะท้อนการปฏิบัติการสอนที่ผ่านมาโดยอ้างอิงหลักฐานการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนซึ่งในขั้นนี้พี่เลี้ยงสามารถใช้คำว่า “ครูผู้สอน” ในประโยคสนทนาได้เพื่อให้ครูผู้สอนรู้สึกภูมิใจและมีกำลังใจในการเตรียมแผนการสอนในวงรอบ PLC ถัดไป ส่วนในช่วงการสะท้อนสิ่งที่ควรปรับปรุงในครั้งถัดไปหรือสิ่งที่พบว่าเป็นปัญหาหรือสิ่งที่ยังทำได้ไม่ดีนั้น พี่เลี้ยงพยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “ครูผู้สอน” หรือ “ครูต้นแบบ” เพื่อลดโอกาสทำให้ครูผู้สอนเสียกำลังใจ และที่สำคัญการเสนอความคิดเห็นของพี่เลี้ยงควรแนะนำแนวทางที่ครูสามารถเลือกวิธีปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้แบบรูปธรรมตามความพร้อมของครูผู้สอนและนักเรียน พี่เลี้ยงควรสะท้อนเพื่อช่วยให้ครูรู้จักใช้ความคิดและสติปัญญาที่มีทั้งหมดนำไปใช้ในการตัดสินใจหาทางแก้ไข ปัญหาผู้เรียนมากกว่าที่พี่เลี้ยงเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ

พี่เลี้ยงทำหน้าที่เป็นผู้ที่ช่วยผ่อนคลาย (Relaxer) ให้กับครูต้นแบบและครูผู้ร่วมเรียนรู้มีความสุขในระหว่างดำเนินกิจกรรม PLC โดยการทำหน้าที่การเป็นผู้ที่ช่วยผ่อนคลายที่ดี พี่เลี้ยงควรปฏิบัติตัวเป็นกัลยาณมิตรผ่านการสร้างให้ครูเกิดความรู้สึกว่าพี่เลี้ยงเป็นส่วนหนึ่งในทีม PLC และช่วยในการหาหนทางในการแก้ไขปัญหาผู้เรียนด้วยกัน พี่เลี้ยงควรเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจที่ดีให้กับครูว่า “ทุกปัญหาของผู้เรียนมีทางแก้ไขเสมอเพียงเรามาร่วมกันช่วยแลกเปลี่ยนแนวความคิดเห็นในการแก้ปัญหานั้นตามประสบการณ์และความรู้ความสามารถของแต่ละคนที่แตกต่างกัน

เพื่อเราจะได้เลือกแนวทางแก้ไขที่น่าจะเป็นไปได้
ที่สุดมาลงใช้พัฒนาผู้เรียน” พี่เลี้ยงควรเน้นให้
สมาชิกครูในทีม PLC ให้ความสำคัญพร้อมกันว่า
“แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้นี้เป็น
ของสมาชิกทุกคน มิใช่เป็นของครูต้นแบบเพียงคน
เดียว เพียงแต่ครูต้นแบบอาสาในการวางแผนการ
สอนตามมติที่ประชุมและเป็นตัวแทนของทีม PLC
ในการทดลองใช้แผนการสอนนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียน”
ซึ่งคำพูดลักษณะนี้สามารถช่วยลดความกังวลใจ
ของครูต้นแบบในการวางแผนการสอนและ
ปฏิบัติการสอนตามแผนที่วางไว้

พี่เลี้ยงทำหน้าที่เป็นผู้ที่ยกระดับ
(Upgrader) การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและ
ผู้เรียนได้ผ่านการปรับความรู้ของพี่เลี้ยงให้ทันสมัย
อยู่ตลอดเวลาโดยการทำหน้าที่การเป็นผู้ที่
ยกระดับ (Upgrader) ที่ดีนั้นพี่เลี้ยงควรให้
คำปรึกษาโดยยึดให้ครูเป็นศูนย์กลาง โดยการ
รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้วินิจฉัยปัญหาของ
ครูผู้สอนและผู้เรียน การค้นหาสาเหตุของปัญหา
การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการให้
คำปรึกษากับครู รวมทั้งพี่เลี้ยงควรค้นคว้าเพิ่มเติม
เกี่ยวกับองค์ความรู้ในเนื้อหาที่ครูใช้สอน เทคนิค
การสอน การผลิตสื่อการสอน การคุมชั้นเรียน
และการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความ
เข้าใจในเรื่องนั้นก่อนให้คำปรึกษา

ปัจจัยความท้าทายในการทำงานของพี่เลี้ยง

ความท้าทายในการทำหน้าที่พี่เลี้ยง คือ
การที่พี่เลี้ยงและครูไม่ได้รู้จักกันมาก่อนส่งผลให้
การสร้างควมไว้วางใจว่าพี่เลี้ยงเป็นส่วนหนึ่ง
ของสมาชิกครูในทีม PLC ต้องใช้เวลา การ

แสดงออกถึงความทุ่มเทของพี่เลี้ยงในการ
ช่วยเหลือในแต่ละกิจกรรมย่อย ๆ ในการ
ดำเนินงาน PLC ช่วยให้เกิดความไว้วางใจได้ ความทำ
หายอีกประเด็นคือ การกระตุ้นให้ครูต้นแบบมี
ความกล้าคิดวางแผนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ
และปฏิบัติการสอนเพื่อให้สมาชิกในทีมช่วยสังเกต
การสอนเปิดชั้นเรียน พี่เลี้ยงควรแนะนำว่า “ไม่มี
แผนการสอนใดที่สมบูรณ์แบบ เราอาจเรียนรู้ได้
มากกว่าแผนที่ยังไม่สมบูรณ์เพียงแค่เราลองนำ
แผนที่ไปทดลองใช้ในห้องเรียนก่อน” ความท้าทาย
สุดท้ายคือ การที่ครูมีภาระต้องรับผิดชอบกิจกรรม
ต่าง ๆ จำนวนมากทั้งกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงาน
ของโรงเรียนและจากหน่วยงานอื่น ๆ
นอกเหนือจากภาระงานสอน ในประเด็นนี้ พี่เลี้ยง
ให้คำแนะนำว่า การร่วมตัวกันประชุมของสมาชิก
ครูในทีม PLC ไม่จำเป็นต้องจัดประชุมในช่วงเวลา
เรียนปกติ อาจนัดช่วงเวลาที่ว่างตรงกัน เช่น พัก
เที่ยง หลังเลิกเรียน วันหยุดเสาร์อาทิตย์ หรือใช้
สังคมออนไลน์ในการประชุม

ปัจจัยที่ช่วยการทำงานของพี่เลี้ยงให้สำเร็จ

ปัจจัยที่ส่งผลในการทำงานของพี่เลี้ยงให้
ประสบผลสำเร็จ คือการที่พี่เลี้ยงมีจิตอาสาที่ยินดี
ช่วยเหลือเกื้อกูลการทำงานของครูในแต่ละทีม
PLC การใช้ระบบการสื่อสารและติดตามผ่านสังคม
ออนไลน์อย่าง Facebook การสนับสนุนจากต้น
สังกัดของพี่เลี้ยงในการอนุญาตให้ไปทำงานที่
โรงเรียน และปัจจัยสุดท้ายคือการมีงบประมาณ
สนับสนุนการทำงานทั้งค่าใช้จ่ายในการลงพื้นที่ที่
เพียงพอและการเบิกจ่ายงบประมาณรวดเร็ว

การประเมินความพึงพอใจการทำหน้าที่พี่เลี้ยง

ประเมินความพึงพอใจการทำหน้าที่ของพี่เลี้ยงใช้แบบประเมินผลคะแนน 5 ระดับ โดยครู 259 คนใน 5 โรงเรียนเป้าหมายประเมินความคิดเห็นในความพึงพอใจการทำหน้าที่พี่เลี้ยงในแต่ละประเด็นและคำนวณหาคะแนนเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความพึงพอใจในแต่ละประเด็นได้ผล ดังนี้

1. ความชัดเจนในการแนะนำ PLC มีความพึงพอใจ 4.93 ± 0.26 คะแนน
2. การให้คำแนะนำที่ตรงประเด็นและเกิดประโยชน์ มีความพึงพอใจ 4.91 ± 0.29 คะแนน
3. การเป็นกัลยาณมิตรและสร้างแรงบันดาลใจในการทำ PLC มีความพึงพอใจ 4.96 ± 0.20 คะแนน
4. การช่วยพัฒนาครูและผู้เรียนในเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี มีความพึงพอใจ 4.88 ± 0.32 คะแนน
5. ความสม่ำเสมอในการเป็นเพื่อนร่วมทางในการทำ PLC มีความพึงพอใจ 4.85 ± 0.33 คะแนน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลประเมินความประเมินความพึงพอใจการทำหน้าที่บทบาทพี่เลี้ยงของคณะทำงานกำกับ ติดตามและประเมินผล ในการช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา 5 โรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ประจำปี 2562 พบว่าความพึงพอใจการทำหน้าที่พี่เลี้ยงทั้ง 5 ประเด็น คือ

1) ความชัดเจนในการแนะนำ PLC 2) การให้คำแนะนำที่ตรงประเด็นและเกิดประโยชน์ 3) การเป็นกัลยาณมิตรและสร้างแรงบันดาลใจในการทำ PLC 4) การช่วยพัฒนาครูและผู้เรียนในเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และ 5) ความสม่ำเสมอในการเป็นเพื่อนร่วมทางในการทำ PLC พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของทุกประเด็นเท่ากับ 4.96 ± 0.20 คะแนน (mean + S.D., n = 259) ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 4.50 คะแนน ดังนั้นระดับความพึงพอใจของครูต่อการทำหน้าที่ของพี่เลี้ยงอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมากที่สุด นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลจากรายงานฉบับสมบูรณ์ของผลการดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้ง 5 เครือข่ายพบว่าผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งกับครูผู้สอนและนักเรียนทั้ง 5 เครือข่ายมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี (Vescio, Ross, & Adams, 2008) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงานของพี่เลี้ยงดังกล่าวที่ เรียกว่า NRRU model ดังนี้ N คือ Navigator เป็นผู้ชี้ นำความรู้ และการดำเนินกิจกรรม PLC ส่วน R ตัวแรกคือ Reflector เป็นผู้สะท้อนแผนการจัดการเรียนรู้และผลการสังเกตการสอนอย่างสุนทรีย์สนทนา ส่วน R ตัวที่สองคือ Relaxer เป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยให้ครูผ่อนคลายและมีบรรยากาศความสุขในการทำงานและเรียนรู้สุดท้ายคือ U คือ Upgrader เป็นผู้ที่ยกระดับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและผู้เรียนได้โดยผ่านการปรับความรู้ของพี่เลี้ยงให้ทันสมัย เป็นแนวทางที่ดีทางเลือกหนึ่งในการทำหน้าที่พี่เลี้ยงในการช่วยขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

การเป็นพี่เลี้ยงที่ดีจำเป็นต้องมีทักษะในหลาย ๆ ด้านทางทั้งด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มนุษย์สัมพันธ์ เทคนิคการสุนทรียสนทนา การมีจิตอาสา และการเป็นกัลยาณมิตร เป็นต้น (Hudson, Hudson, Gray, & Bloxham, 2013) การนำหลักการโค้ชเพื่อการรู้คิด (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา, 2558) มาช่วยในการทำหน้าที่พี่เลี้ยงในการขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวทางหนึ่งที่เป็นทางเลือกที่น่าสนใจนำมาปรับใช้ ความพร้อมเหล่านี้ช่วยให้

การทำงานพี่เลี้ยงในการช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ทางผู้วิจัยขอขอบพระคุณหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการนี้ ได้แก่ ครูสุภา มุลนิตินันท์แห่งเอเชีย และ บริษัทเซฟรอน ประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด รวมทั้งคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้โอกาสและอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินงานนี้

รายการอ้างอิง

- Hudson, P., Hudson, S., Gray, B., & Bloxham, R. (2013). "Learning About Being Effective Mentors: Professional Learning Communities and Mentoring". **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, 93: 1291-1300.
- Laor, S., Morakot, P., Suwat, P., & Kanitha, P. (2562). "The Professional learning community (PLC) Process for the Development of Reading Comprehension skill in Science Classroom: A Case Study of Prachasamakkee School ". **เอกสารสืบเนื่อง การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 29** หน้า 424-431. วันที่ 9-10 พฤษภาคม 2562 โรงแรมสยามออเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
- Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008). "A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning". **Teaching and Teacher Education**, 24(1): 80-91.
- คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2562). *คณะทำงานกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลเครือข่ายที่ได้รับเงินอุดหนุนกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. สืบค้นจาก <https://sciencetech.nrru.ac.th>
- ครูสุภา. (2562). *ผลการจัดสรรเงินอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ประจำปี 2562*. สืบค้นจาก <http://www.ksp.or.th/ksp2018/2019/08/8166/>

- บริษัทเชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิตจำกัด. (2020). *Chevron Enjoy Science*. สืบค้นจาก <https://thailand.chevron.com>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย. (2019). *How Professional Learning Communities are Transforming Education in Thailand*. สืบค้นจาก <https://www.kenan-asia.org/professional-learning-communities-thailand/>
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2558). การโค้ชเพื่อการรู้คิด (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562. สืบค้นจาก http://www.ksp.or.th/ksp2018/wp-content/uploads/2018/11/T_0018.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.). (2560). ว21/2560 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ. สืบค้นจาก https://otepc.go.th/images/00_YEAR2561/03_PV1/w21.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/bpp/main/download/plan/EducationPlan12.pdf>
- สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). แผนอุดมศึกษาระยะยาว 12 ปี พ.ศ.2561-2580 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค
- หอสมุดคุรุสภา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2020). *วิถีทัศน์ PLC: Professional Learning Community (PLAN DO SEE)* สืบค้นจาก <http://site.ksp.or.th/content.php?site=library&SiteMenuID=4414>

